

Motion till riksdagen 2006/07:So6

av Eva Olofsson m.fl. (v)
med anledning av prop. 2006/07:38

med anledning av prop. 2006/07:38 Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbetet med våldsutsatta kvinnor och deras barn samt män som utövar våld bör bedrivas med utgångspunkt från en könsmaktsanalys.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att frågan om dödsfallsutredningar bör utredas utan fördröjning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att lyfta fram frågan om våld i samkönade relationer i uppdragen till Socialstyrelsen, IMS och länsstyrelserna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att Socialstyrelsen bör samverka även med kvinnojourerna i sitt arbete med att ta fram en vägledning till stöd för socialtjänstens personal.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår i propositionen ett förtydligande av socialtjänstens ansvar för insatser för brottsoffer, främst våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Detta sker genom en ändring i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453). Det är angeläget att betona socialnämndens ansvar för att brottsoffer, och då framför allt kvinnor som utsatts, eller har utsatts, för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som bevittnat våld får det stöd och den hjälp de behöver.

Fel! Okänt namn på

I syfte att kvalitetsutveckla och förbättra socialtjänstens stöd gör regeringen bedömningen att det krävs en ambitionshöjning och ett helhetsgrepp. Ambitionen är bl.a. att stimulera utvecklingen av målinriktade, strukturerade och samordnade insatser på kommunal nivå. För att komplettera den lagändring som nu föreslås anser regeringen att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram stöd för tillämpning av lagstiftningen. Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) vid Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla bedömningsinstrument för socialtjänstens insatser. Regeringen anser även att länsstyrelserna inom ramen för deras ansvarsområde bör ta initiativ till och på olika sätt stödja länsövergripande samordning av frågor som syftar till att motverka våld mot kvinnor. För att tillsynen över socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld skall vara tydlig och enhetlig över hela landet bör länsstyrelserna i samarbete med Socialstyrelsen utarbeta bedömningskriterier för tillsynen. Det är också angeläget med förbättrad kunskap om och metodutveckling för socialtjänstens arbete på området. Vidare har regeringen för avsikt att tillsätta en utredning för att göra en övergripande analys av bl.a. socialtjänstens statistik.

För att stödja genomförandet av den ambitionshöjning som regeringen föreslår kommer kommunerna att tillföras extra medel så att de skall kunna förstärka och utveckla sitt arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Även Socialstyrelsen, IMS samt länsstyrelserna kommer att tillföras resurser för sina åtaganden i detta avseende.

Lagförslaget

Vänsterpartiet har under flera år motionerat om en ändring i socialtjänstlagen för att stärka socialnämndens skyldighet att ge stöd och hjälp till kvinnor som utsätts för mäns våld. Förslaget har gått ut på att byta ut ordet ”bör” mot ordet ”skall” i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen. Både brottsofferjourerna och utredningen *Slag i luften* (SOU 2004:121) har fört fram samma förslag. En starkare skrivning innebär att samhället tydligare markerar sitt stöd för dessa kvinnor som ofta tvingas gå igenom en smärtsam process i domstolen. Dessutom är det en signal om att socialnämnden skall arbeta aktivt med praktiskt stöd till de kvinnor som har behov av exempelvis skyddat boende. Det är därför glädjande att Vänsterpartiets krav om en tydligare lagtext nu äntligen blir verklighet. Vi välkomnar därför regeringens förslag till ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

I och med den ändring som föreslås i propositionen av begreppet ”anhörig” till ”närstående” skulle kretsen för vilka som omfattas av lagstiftningen utvidgas. Detta medför t.ex. att även kvinnor som utsätts för s.k. hedersrelaterat våld skulle omfattas av de föreslagna förändringarna och därmed av de övergripande insatser som riktas till kvinnor som utsätts för mäns våld. Vänsterpartiet välkomnar detta.

Bristande könsmaktsperspektiv

Mäns våld mot kvinnor har sin grund i den maktobalans som finns mellan könen. Mäns våld handlar om makt och kontroll och har sina rötter i den rådande samhällsstrukturen där män är överordnade och kvinnor underordnade. Detta synsätt skiljer inte ut våldsutövande män eller våldsutsatta kvinnor som avvikande och försöker inte hitta orsaker till våldet i främmande kulturer eller personlighetsdrag. Fokus riktas i stället mot allas ansvar att ifrågasätta, utmana och bryta de strukturer och de föreställningar som grundar sig på mäns makt och kontroll över kvinnor.

Denna könsmaktsförståelse av våldet går även att applicera på våld i samkönade relationer. Partnermisshandel i samkönade relationer är också ett maktuttryck och grundar sig i föreställningar om kön och sexualitet.

Det är utifrån denna könsmaktsanalys och förståelse av våldet som allt arbete med våldsutsatta kvinnor och deras barn samt män som utövar våld, bör bedrivas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Dödsfallsutredningar

I propositionen lyfts fram en rad frågor om samhällets insatser för kvinnor som utsätts för mäns våld.

Vänsterpartiet har i sin motion om folkhälsofrågor från allmänna motions-tiden 2006 föreslagit att en nationell haverikommission bör utreda samtliga mord på kvinnor som begås av närstående för att se om det är samhällets insatser som brustit. Syftet är inte att hitta en syndabock, utan att förbättra myndigheters och andras agerande för att bättre kunna förebygga dödligt våld. Det är fråga om en samlad utredning av alla myndigheters ansvar och insatser.

Vi menar att det är djupt olyckligt att regeringen väljer att skjuta den sortens dödsfallsutredningar på framtiden. Motivet till denna fördröjning är dessutom oklart. Regeringen borde visa större handlingskraft inför det dödliga våldet mot kvinnor. Frågan om dödsfallsutredningar bör därför utredas utan fördröjning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Våld i samkönade relationer

Regeringen konstaterar i propositionen att socialtjänsten har samma ansvar för kvinnor som lever i samkönade relationer som för heterosexuella kvinnor. De som utsätts för våld i en samkönad relation har dock särskilda problem eftersom de ofta måste övervinna dels svårigheten att tala om att man blir slagen av sin partner, dels att tala om sin homosexualitet. Vi lever fortfarande i ett samhälle där många inte ens för sina närmaste har talat om att de lever med en partner av samma kön. Det finns också fördomar som försvårar upp-

Fel! Okänt namn på

täckten av våld i samkönade parrelationer. En kvinna som blir slagen av en annan kvinna kan mötas av attityden att ”det är inte möjligt, kvinnor slåss inte” och blir därmed osynliggjord.

Kunskapen och statistiken om våld i samkönade relationer behöver öka för att skapa förutsättningar att på olika sätt hjälpa och stödja personer som utsätts för detta våld. Det behövs en kompetenshöjning bland alla de instanser som möter våld i partnerrelationer (polis, sjukvård, socialtjänst och kvinnojourer m.fl.) om våld i samkönade relationer. Därför är det en uppenbar brist i regeringens proposition att man inte särskilt lyfter fram att våld i samkönade relationer skall beaktas i de uppdrag som ges till Socialstyrelsen, Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) och länsstyrelserna. Våld i samkönade relationer bör därför särskilt beaktas i dessa uppdrag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utbildning och kunskapsinhämtning

Den inventering och analys som utredningen om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor (SOU 2006:65) har gjort visar att socialtjänstens personal upplever en kunskapsbrist på området våldsutsatta kvinnor och deras barn. Denna kunskapsbrist anses leda till en godtycklighet bland personalen samt bidra till den kommunala ojämnheten som finns när det gäller åtgärder och insatser som erbjuds våldsutsatta kvinnor. Socialtjänstens handläggare uttrycker i utredningen en osäkerhet i frågan om de gör rätt eller inte i sitt arbete, och det finns en stor efterfrågan på metodstöd.

Vänsterpartiet stöder regeringens förslag att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att på lämpligt sätt ta fram vägledning som stöd för socialtjänstens personal samt att sprida kunskap om de goda exempel som finns. Även vi anser att det krävs ett tydligt barnperspektiv när detta görs.

Det är vidare viktigt att denna vägledning uttryckligen behandlar frågor om hur eventuellt särskilda behov hos invandrade kvinnor som utsätts för mäns våld bäst kan tillvaratas. Det är i detta sammanhang viktigt att understryka att sådana särskilda behov hos invandrade kvinnor inte alls alltid är en fråga om s.k. hedersrelaterat våld. Det kan t.ex. röra sig om trauman kopplade till flykten från hemlandet eller till behov kopplade till språket. Det är viktigt att socialtjänsten inte skall låta sig styras av antaganden om kulturella skillnader i bemötandet av invandrade kvinnor som utsätts för våld. Åtgärder inom detta område skall alltid baseras på kvinnans skydd och säkerhet, inte på föreställningar om kulturella egenskaper – varken att familjen skulle vara viktigare att värna i vissa kulturer eller att vissa kulturer skulle vara mer våldsbenägna än andra.

Det är vidare av stor vikt att regeringen i arbetet med att utveckla och utöka förekomsten av skyddade boenden – kanaliserat genom länsstyrelserna och på annat sätt – tillvaratar den kunskap som rör invandrade kvinnors erfarenheter av våld i nära relationer och de eventuellt specifika behov som dessa kvinnor har. Det är också viktigt att särskilda satsningar på skyddat boende

Fel! Okänt namn på

till kvinnor som utsätts eller riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld fortsätter.

När det gäller s.k. hedersrelaterat våld har 200 miljoner kronor avsatts 2003–2007 till skydd och förebyggande insatser. Till exempel har Socialstyrelsen och IMS fått i uppdrag att utveckla sina arbetsmetoder när det gäller specifika frågor kopplade till s.k. hedersrelaterat våld. Vidare har särskilda uppdrag lämnats till Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Domstolsverket om att förbättra kunskapen inom rättsväsendet.

Delar av dessa insatser är viktiga att ha med sig i utformandet av socialtjänstens fortsatta uppdrag angående stöd för våldsutsatta kvinnor generellt. Det handlar om att det behövs skyddade boenden med personal som har kunskap om och erfarenhet av dessa kvinnors och flickors specifika erfarenheter och eventuellt särskilda behov. Det handlar också om att Socialstyrelsen, IMS och länsstyrelserna inom ramen för sina övergripande uppdrag angående våld mot kvinnor bör tillvarata den kunskap och erfarenhet som inhämtats angående s.k. hedersrelaterat våld.

Enligt vår mening glömmar regeringen en viktig grupp i sitt förslag om kunskapsinhämtning, nämligen kvinnojourerna. På kvinnojourer runt om i Sverige finns i dag en enormt stor kunskap och erfarenhet av arbete med våldsutsatta kvinnor och deras barn. Vi menar att det är viktigt att denna kunskap och erfarenhet tas till godo.

Därför bör det finnas med i regeringens uppdrag till Socialstyrelsen att samverka med kvinnojourernas riksorganisationer på samma sätt som man skall samverka med Nationellt kunskapscentrum för frågor om mäns våld mot kvinnor och Sveriges Kommuner och Landsting. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 25 januari 2007

Eva Olofsson (v)

Marianne Berg (v)

Rossana Dinamarca (v)

LiseLotte Olsson (v)

Josefin Brink (v)

Elina Linna (v)